

Iltzalleak Ugalde'tar Martin'ek

Andima Ibiñagabeitia

Tierra Vasca, 58. zk., 1961-04: 6.

Agertzeko nolako idazkia idatzi duan Caracas'eko Ugalde'tar Martin'ek ona emen zer ezaten duan Ibiñagabeitia'tar Andima'k idatzi beran aurreko utzetan.

Itz bi

Badu pozbiderik gure euskera xaarrak. Ugalde'tar Martin etorri zaigu euskal alorrera. Ez gero, nolanaiko lanabasekin: atxur dirdailanaiko lanabasekin: atxur dirdaitsu, sega zorrotz eta eskuare berri batekin baizik. Beti ere gure alorrean ari izan dala esan diteke, ain daude dizdizari eta erdoigabe berak dakazkin erremintak.

Eta, nor da Martin Ugalde?? Oraindik gizon gaztea da andoaindar jator au. Euskaldun sutsua, aberri-izkera biotzez maite duen euskotar bikaña. Lendik ere argitaratuta zauzkan erderaz, ipuisorta ernagarri bi. Caracas'ko "El Nacional" izparkariak urtero egiten dituen ipui-sariketa sonatuetan, bi aldiz irabazi du Martin Ugalde'k lenbiziko saria. Ondo irabazita gaiñera, bere-berea duen estilu berezi baten jabe dalako.

Euskerazko ipui aukerordea ez dute zer ikusirik erderazkoekin. Ala ere, ipui guztietan, naiz, erderazko naiz euskerakoetan, antxen ageri da Martin bere nortasun egiñarekin, bere esku-ikutu piñ eta zorrotzarekin. Eta nortasun ori euskerazko ipui auetan gaillentzenago zaiola esango banuke, ez nuke bat ere gezurrik esango.

Nork ez du biotzardaraz irakurriko "Gizerailtza" deritzan ipuia? Gure gudu garaiko gertatu bat bizi-arazten du Ugalde'k ipui orretan. Nemexio gizajoa! Etsaiek garbitu zuten "ñaxoñalista" zalako. Erri guztiko gizonik onena. Nemexio txapel gabe ikusten dudanean, Euskadi euskera gabe begitanduten zait. Eta amaikatxo Nemexio errukarri izan ditugu gure errietan. Beste lau ipuiak euskalburrukak erne-arazitako frutu beroak dituzute.

Bearrezkoa genuen euskotarrok ere gudu-literatura gatsu bat, eta literatura orri asiera ezin obeagoa ermaten dio Martin Ugalde'k bere ipui auekin. Negargarria, baiña oraindik euskaldun batek ere ez ditu liburuetan euskeraz eman orduko gertari deitoragarriak. Mututasun lotsagarrienean diraute oraindik ere. Eta bearrezkoa izan kampora aizatzea gazteak jakin dezaten zer-nolako naigabe eta atsekabeekin oretuak izan diran gure askatasun naiak. Gertari samiñok iñoiz gure gaztediak aztuko balitu, akabo gure itxaropena.

Euskeraz bear ziran esan gaiñera, Martin Ugalde'k egin duen bezela. Euskera gabeko abertzaletasuna antzua ta ilkorra dalako. Eta oraingo gazteak euskerarekin ernaritutako abertzaletasun oparoa nai dute, ez erdal-itsasoan ondatuta dabillen abertzaletasun arroputza. Gure gazte burrukalariek, ementxe arkituko dute beren biotzak berotzeko sua.

Badu beste zerbait liburutxo onek: auxen da, mendeak mende, Venezuelan argitaratzen dan lenengo euskerazko liburua. Zenbat euskaldun ez dira igaro lurralde auetatik? Ez zuten ala ere, euskerarentzako oroitzapen txikienik ere izan. Ez al da lotsagarria? Lotsa ori ere, alderatu dugu.

Ezinditzakegu bazterrean utzi liburu au ain apain argitaratzeko lagundu duten gizon azkar biren izenak: Otaño, marrazkiak egin dituen margolari biziarena, eta Eizmendi zarauztar irarle trebearena. Bi-biak ar ditzatela gure goresmenak.